

Waterschap
Rivierenland

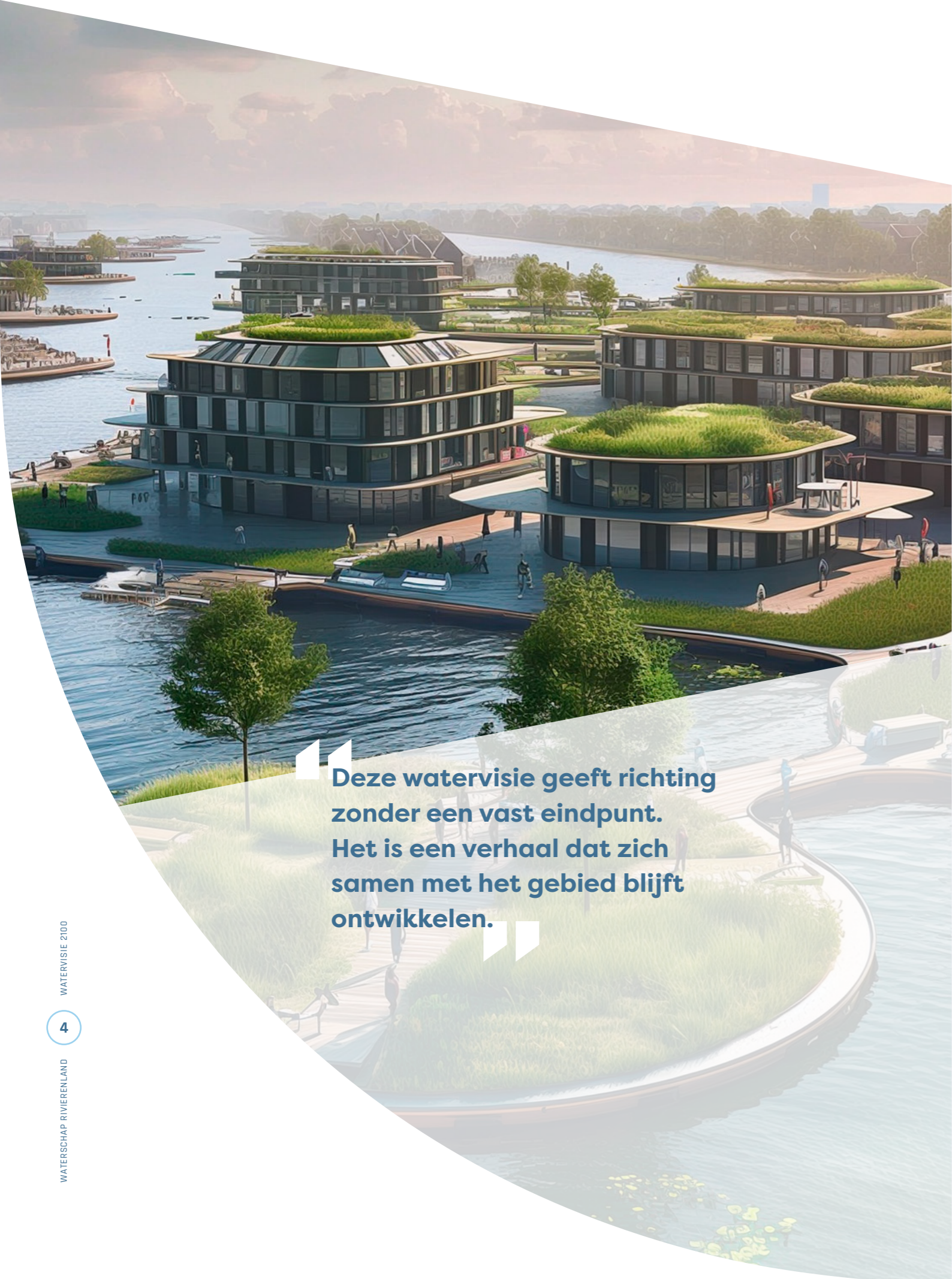
**Samen
leven
met
water**

Watervisie
2100

Inhoudsopgave

1	In gesprek over de toekomst van ons water	5
2	Het rivierengebied in 2100	6
3	Water- en bodemsysteem als ondergrond	8
4	Onze principes	11
5	Onze ambities	13
6	En nu verder!	37
7	Bronvermelding	38

Deze watervisie geeft richting zonder een vast eindpunt. Het is een verhaal dat zich samen met het gebied blijft ontwikkelen.

1

In gesprek over de toekomst van ons water

Onze watervisie is ons kompas in een veranderende omgeving.

Al 750 jaar is het waterschap hét instituut voor waterbeheer. Die kennis en ervaring blijven we inzetten, ook in de komende 75 jaar. Niet voor onszelf, maar voor de mensen die hier wonen, leven en ondernemen. Het rivierengebied is voortdurend in beweging, met water als constante factor. Maar de omstandigheden veranderen: klimaatverandering, druk op ruimte en door maatschappelijke transitie. We weten dat we ons moeten voorbereiden op veranderingen die we kennen. Maar net zo goed op ontwikkelingen die we nog niet kunnen voorzien: unknown unknowns. Juist daarom is het belangrijk om aan te geven in welke richting we bewegen. En die richting is hoopvol. Het rivierengebied heeft een bijzondere toekomst voor zich. Een toekomst waarin mensen leven met een bodem, die hen draagt en omringend water, waar dijken beschermen én verbinden en waar inwoners en bedrijven trots zijn op een gebied waar veiligheid, productiviteit en natuur elkaar versterken. Dat is het rivierengebied dat wij voor ogen hebben, niet als een abstracte droom, maar als richting voor de keuzes die we moeten maken.

We werken aan een gedeelde blik op de toekomst van water in het rivierengebied.

De druk op de ruimte neemt toe. Opgaven rond woningbouw, landbouwtransitie en natuurherstel stapelen zich op en raken elkaar. Deze vraagstukken komen samen in de ruimtelijke ordening, waar andere overheden de uiteindelijke keuzes maken. Als waterschap leveren wij daarin tijdig onze kennis zodat water en bodem een volwaardige plek krijgen in de besluitvorming. Daarbij werken we vanuit principes en bouwen we aan ambities die richting geven aan de keuzes van vandaag én morgen. Gebaseerd op durven, dromen, denken en doen.

We bouwen vanuit betrokkenheid aan een veilig, veerkrachtig en aantrekkelijk rivierengebied. Samen met het Algemeen Bestuur voel ik mij diep verbonden met de mensen die hier wonen, werken en ondernemen. Die verbondenheid vraagt dat we écht luisteren. Naar de inwoner die wil weten of zijn huis veilig is en die wil leven in een aantrekkelijk en levendig gebied. Naar de agrariër die zich afvraagt of zijn bedrijf toekomst heeft en die kansen ziet in een waterrobuuste bedrijfsvoering. Naar de ondernemer die wil investeren in een regio die ook in 2100 aantrekkelijk en bereikbaar is. En ook de natuur geven we een stem. Hun vragen, zorgen én ambities vormen ons vertrekpunt.

We nodigen u uit om met ons in gesprek te gaan en ervaringen te delen.

Bij deze watervisie hebben we bewust jongeren betrokken: zij leven, wonen en werken hier in 2100. Hun blik maakte ons scherper en bevestigt dat waterbeheer een gedeelde verantwoordelijkheid is. Deze visie geeft richting, zonder vast eindpunt en vraagt om een blijvende dialoog. Wij nodigen u uit om met ons in gesprek te gaan: Welke kansen ziet u? En waar kijkt u anders naar? Door samen inzichten te delen, maken we betere keuzes voor een veilig, leefbaar en aantrekkelijk rivierengebied. Zo bouwen we, stap voor stap, aan een toekomst van leven met water.

Dijkgraaf Tanja Cuppen

2 Het rivierengebied in 2100

Het is vandaag 19 juni 2100. 74 jaar geleden stelde het bestuur van Waterschap Rivierenland zijn Watervisie 2100 vast. Vanuit ons kantoor in Tiel keken we naar de toekomst. En trots kijken we waar we nu zijn! In de afgelopen jaren veranderde er zoveel en tegelijkertijd is er ook nog veel herkenbaar. De ervaring die we hebben in het waterbeheer werpt zijn vruchten af.

Het landschap voelt vertrouwd. Maar toch anders. De dijken zijn nog steeds als herkenningspunt aanwezig, maar ze zijn nu onderdeel van een veel breder landschap. Een landschap dat meer meebeweegt met de dynamiek van de rivieren. De dijk is niet langer alleen een beschermende rand. Het is ook een groene verbinding waar fietsers en wandelaars in de vroege ochtend hun dag beginnen. Onder hen ligt een systeem dat slimmer, natuurlijker en veerkrachtiger is dan het ooit was.

We zien water als onze vriend, niet als onze vijand. Water is onze bondgenoot geworden. Het rivierengebied is gewend geraakt aan onverwachte situaties. Er is nu rust. Terwijl eerder angst voor hoog water bepaalde hoe we dachten. Het weer is niet minder grillig, want de extremen zijn juist heviger. Maar het gebied hebben we zo ingericht, dat het systeem schommelingen opvangt. Het water heeft nu ruimte, zonder dat het de functies van het landschap bedreigt. Uiterwaarden zijn ruimer. Nevengeulen kronkelen. En bij extreme omstandigheden stijgt het water zonder dreiging.

Leven met water ging van noodzaak naar vanzelfsprekendheid.

In dorpen en steden is water duidelijk aanwezig. We hebben nu watersteden. Dat zijn leefomgevingen die ontworpen zijn rond waterveiligheid, waterbesparing, koelte, circulariteit en energie. Daken vangen regenwater op en pleinen hebben verkoelende waterbuffers. In veel wijken staan woningen die meebewegen met het water. Ze drijven, of zijn gebouwd op hogere,

slimme funderingen. Waar dat kan, laten we water in. Zodat we onze functies kunnen blijven bedienen. Het rivierengebied is een plek waar wonen, recreëren en ondernemen hand in hand gaan.

We houden regenwater vast waar dat kan.

We voeren het dus niet meteen af. Inwoners accepteren dat het op een regenachtige dag nat kan zijn, omdat ze weten dat we het systeem daarop inrichtten. Zo hebben we overloopgebieden ingericht waar het water naartoe kan stromen, zoals wadi's. Waterfabrieken zuiveren water lokaal en hergebruiken het waar dat kan. En ze leveren zelfs energie door innovatieve technologieën, zoals warmtewinning uit rivieren, sloten, kanalen en meren. Soms ligt de kracht juist in low tech oplossingen die water vasthouden in plaats van afvoeren: eenvoudige stuwten, natuurlijke infiltratiezones en bodemverbetering.

Watergebruikers zijn voorbereid op wateroverlast en -tekort.

Inwoners, agrariërs, bedrijven en natuurbeheerders zorgen zelf ook voor hun watervoorziening. Zo zijn agrariërs meer zelfvoorzienend met lokale buffers en real-time data. En weten inwoners beter wat ze moeten doen bij langdurige droogte en extreme piekbuien.

We gaven het landschap samen vorm.

Loop je nu langs de Linge? Dan zie je een slingerende levensader waar recreatie, landbouw, natuur en cultuur samenkomen. De waterkwaliteit is beter

en de oevers zijn natuurlijker. In de zomer zoeken inwoners verkoeling in wat ooit smalle, strak begrensde watergangen waren. In de uiterwaarden bloeien natuurgebieden naast innovatieve, vernieuwende, waterzuinige landbouw. We voegen energieopwekking samen met het landschap. Drijvende zonnepanelen, waterkrachtinstallaties in nevengeulen en bio energie uit waterplanten dragen bij aan een regionaal energiesysteem. Het gebied is een mozaïek waarin functies elkaar versterken, in plaats van verdringen.

In het rivierengebied van nu zijn wij meer dan ooit zichtbaar.

Niet als abstracte organisatie met complexe, technische taken. Maar als toegankelijke, betrokken en betrouwbare waterautoriteit. We zijn flexibeler en wendbaarder geworden. Niet alleen in techniek,

maar vooral in onze houding. We staan náást inwoners, ondernemers en partners, want we doen het voor hen. We luisteren, begeleiden en waarschuwen als het nodig is. En we werken samen aan keuzes die ook belangrijk zijn voor de volgende generaties. En we weten: we werken al bijna 1000 jaar aan waterbeheer, die kennis zit in ons DNA.

2100 is geen eindpunt, maar geeft richting.

We schreven deze visie voor 2100. Maar het rivierengebied in 2100 is geen afgeronde toekomst. Het is een momentopname van een landschap dat altijd in beweging is. Maar het is wel een landschap dat laat zien dat het loont om op tijd keuzes te maken. Loop je nu door het rivierengebied? Dan zie je niet alleen het water. Je ziet een systeem dat voorbereid is op de toekomst! En we weten: werken in het rivierengebied is nooit klaar.

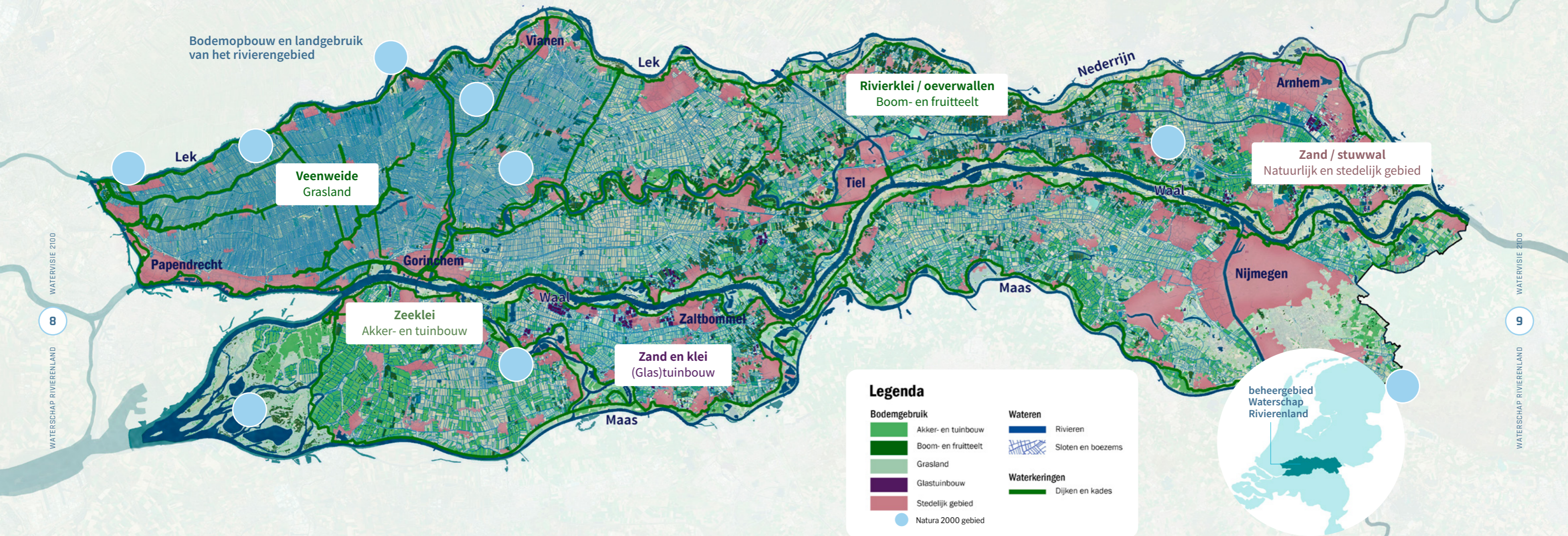
3 Water- en bodemsysteem als ondergrond

Stap in het rivierengebied: een uniek landschap van ruim 200.000 hectare. Het rivierengebied ontstond door de invloed van de grote rivieren, die door Nederland stromen. Met aan de noordkant de Nederrijn en de Lek en aan de zuidkant de Maas. Dwars door dit geheel stromen de Waal en de Linge. Die verbinden water, ecologie en economie met elkaar. Deze krachtige rivieren maakten het gebied tot wat het vandaag is: een regio vol kansen, maar ook vol uitdagingen. In dit hoofdstuk verkennen we hoe het systeem historisch ontstond, hoe het huidige water- en bodemsysteem werkt en de kwetsbaarheden en sterke punten ervan.

Op veel plekken in het rivierengebied zie je sporen van de mens.

Waar de rivieren het landschap vormden, vormden de inwoners en bestuurders het terug. Met dijken, kades, weteringen en met stuwen en gemalen. Dit ontstond niet uit luxe, maar uit noodzaak. Generatie na generatie probeerde men het water onder controle te houden en ervoor te zorgen dat we er

konden wonen. Door eeuwenlang vakmanschap, kennis opbouwen en volhouden ontstond het huidige rivierengebied. Dit historisch besef en deze wisselwerking tussen water en mens vormen de basis voor ons werk en onze aanpak. Namelijk een landschap waarin natuurlijke dynamiek en menselijke bescherming onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Ons waterschap kent 2 kenmerkende onderdelen.

1. De dijken. Waterschap Rivierenland is echt een dijkwaterschap. We beheren en onderhouden ruim 1000 kilometer aan dijken en kades. Hieraan zie je goed het werk van de mens. Want de dijken beschermen ons tegen hoog water.
2. De Linge. De Linge is met 108 kilometer een van de langste rivieren van Nederland. Ze meandert van oost naar west en is erg belangrijk voor de aan- en afvoer van water.

De verschillen in bodemopbouw hebben invloed.

Namelijk op het landschap, hoe we de grond gebruiken en het waterbeheer. Door de eeuwen nemen de rivieren materialen met zich mee en laten die achter. Zoals zand, klei en grind. Die bepalen uiteindelijk hoe de bodem en de ondergrond van een gebied eruitzien. Ook de verschillende tijdperken, zoals de ijstijd, hebben hier invloed op. Door zandbanen in de ondergrond hebben de grote rivieren invloed op het oppervlakte- en grondwater. Daardoor hebben we in het oosten vooral een zanderige ondergrond. In het grootste deel van het rivierengebied hebben we rivierklei, met oeverwallen en komgronden. De kleilaag die direct onder het maaiveld ligt, wordt richting het westen steeds dikker. Het westelijk deel, de Alblasserwaard, is een veenweidegebied. Daarin wisselen klei- en veenlagen zich af.

De hoogte van het maaiveld in het rivierengebied loopt langzaam af.

Van 11 meter boven NAP in het oosten tot 2 meter onder NAP in het westen. Er zijn lokale hoogteverschillen tussen de lagergelegen komgronden en de hoger gelegen oeverwallen, stroomruggen, beken en rivierduinen. De stuwwal bij Nijmegen valt op door de hoogte van zo'n 100 meter boven NAP.

Water is bepalend voor het karakter van het landschap.

Van bovenaf ziet elk gebied er anders uit. Sloten, boezems, beken, kanalen en rivieren zijn, soms met hun dijken, kenmerkend voor de verschillende gebieden. Zo is bijvoorbeeld het netwerk van sloten in het westen veel uitgebreider dan in het oosten. We richtten het waterbeheer zo in dat we voorkomen dat een gebied te nat of te droog wordt.

De rivieren spelen een belangrijke rol in het waterbeheer in onze regio.

In het rivierengebied is er langer water beschikbaar dan in andere delen van Nederland. We kunnen meestal gemakkelijk water vanuit de rivieren ons rivierengebied in laten stromen. Zo zorgen we ervoor dat een groot deel van het rivierengebied voldoende water heeft. Maar sommige delen vallen droog, omdat daar geen water vanuit de rivier naartoe kan. Te veel water voeren we af.

De rivierwaterstanden hebben grote invloed op de binnendijkse waterhuishouding.

Namelijk op het oppervlaktewater en het grondwater. Via kwel en wegzijging beïnvloeden hoge, of lage rivierpeilen rechtstreeks de grondwaterstanden achter de dijk. Dit betekent dat als het water in de rivier hoog staat, er ook veel water binnen de dijk in de sloten staat. En dat als de rivier laag staat, het water achter de dijk ook laag staat. We kunnen dan weinig water inlaten.

Water en grondsoort bepalen het gebruik.

In het rivierengebied is veel vruchtbare grond te vinden. Het gebied is belangrijk voor de voedselzekerheid voor de Nederlandse voedselproductie. Zo vinden we akkerbouw, glastuinbouw, boomteelt, fruitteelt en grasland. Oeverwallen hebben een goed doorlatende ondergrond. Daar vinden we vooral boom- en fruitteelt. Waar de ondergrond bestaat uit zand en klei vinden we tuinbouw. De laag gelegen veenweidegebieden in het westen zijn natter en daardoor minder geschikt voor akkerbouw. Daarom gebruiken we deze gebieden vooral voor grasland. Hetzelfde geldt voor de komgronden langs de rivieren. Op de zeekleigronden in het zuidwesten van het gebied vinden we veel akker- en tuinbouw. Want zeeklei is voedselrijk, houdt water lang vast en zorgt voor grote opbrengsten. De regio Arnhem-Nijmegen kenmerkt zich door veel (stedelijke) bebouwing. De andere gebieden met veel gebouwen liggen verspreid in het rivierengebied. Vooral langs de grote rivieren op de hoger gelegen oeverwallen en stroomruggen. De zuidkant van de Alblasserwaard is een breed lint van steden, dorpen en bedrijven. Tussen deze landbouw- en bebouwingsgebieden liggen waardevolle natuurzones, zoals Natura 2000 gebieden in de uiterwaarden.

4 Onze principes

We handelen wendbaar en adaptief.

In een wereld die continu verandert, passen wij ons beleid en beheer aan op die omstandigheden. We bewegen mee met ontwikkelingen in klimaat, maatschappij en technologie. In deze context ontwerpen wij een toekomstbestendig rivierengebied. We werken wendbaar. We spelen in op

nieuwe inzichten en situaties. We werken daarbij innovatief en lerend. Onze waterwerken staan voor langere tijd vast, maar we blijven onze manier van werken verbeteren. Zo gebruiken we kansen en zijn we voorbereid op wat komt. Hierdoor werken we aan een toekomstbestendig waterbeheer, voor al onze inwoners.

De natuurlijke kenmerken van de ondergrond vormen het uitgangspunt van ons werk.

Het water- en bodemsysteem vormt de basis voor onze keuzes in het rivierengebied. We sluiten aan bij natuurlijke kenmerken en erkennen de grenzen aan de maakbaarheid (Water en Bodem Sturend), met oog voor gebruiksfuncties. Als functionele overheid met kerntaken brengen wij als "waterautoriteit" onze kennis actief en rolvast in en adviseren we over de inrichting van het gebied, terwijl het bevoegde gezag uiteindelijk beslist.

We zijn zuinig op water en grondstoffen.

We houden water vast, gebruiken het optimaal en voeren het dan pas af. Elke druppel zetten we bewust in. Dat doen we ook met grondstoffen. We putten ze niet uit en gebruiken ze opnieuw waar dit kan.

We pakken uitdagingen op binnen deze generatie.

We wentelen problemen niet af op andere gebieden en volgende generaties. We nemen onze verantwoordelijkheid en staan voor onze opgaven. We stimuleren ontwikkelingen die op korte termijn bijdragen aan doelen op lange termijn. En we zetten ons in voor kansen met blijvende meerwaarde.

We maken maatschappelijk duurzaam verantwoorde keuzes.

We voeren onze kerntaken financieel en maatschappelijk duurzaam verantwoord uit. We streven naar een optimum om zo veel mogelijke maatschappelijke baten te halen, tegen zo laag mogelijke kosten. Hierbij letten we op een eerlijke verdeling van de kosten en de betaalbaarheid van onze opgaven. Duurzaamheid is een vast onderdeel van ons maatschappelijk verantwoord ondernemen. Tegelijk toetsen we of we opgaven kunnen uitvoeren binnen onze capaciteit, middelen en wettelijke verantwoordelijkheden.

We werken samen met onze partners.

Wateropgaven zijn verbonden met ruimtelijke, ecologische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen. We kijken verder dan onze eigen sector en grenzen en houden het belang van de inwoners, ondernemers en partners in het oog. Zo kunnen we vanuit de bredere context bijdragen aan toekomstbestendige oplossingen voor het rivierengebied. We leveren op tijd een samenhangende waterinbreng in integrale gebiedsprocessen en plannen van onze partners. Daar bespreken we onze plannen ook, zodat de integrale afweging gemaakt kan worden.

5

Onze ambities

In dit hoofdstuk beschrijven we onze ambities richting 2100: het toekomstbeeld waar we stap voor stap naartoe werken. Iedere ambitie bouwen we op met trends en de impact van de trends op ons werk. We sluiten elk hoofdstuk af met een concrete verandering.

AMBITIE 1

We hebben een veilig en veerkrachtig rivierengebied.

In deze ambitie zijn de volgende trends belangrijk: zeespiegelstijging, klimaatverandering, rivierbodemdaling, meer internationale afstemming, groeiende rivierdynamiek en toename weersextremen.

In 2100 is het rivierengebied ...

... voor waterveiligheid afhankelijk van de traditionele dijken.

Dijken zijn de basis van een veilig rivierengebied. Daarnaast zijn zij onderdeel van een landschap dat verschillende functies heeft. Van beschermen tegen water tot het verbinden van groene gebieden door heel Nederland.

We zorgen voor waterveiligheid met 3 beschermingsniveaus.

De 3 beschermingsniveaus sluiten aan op de kenmerken en de manier waarop we het landschap gebruiken. De 3 beschermingsniveaus verdelen we zo:

- 1 Beschermingsniveau hoog:** veilige zones beschermd door dijken. Hier wonen en werken mensen. Ook is hier de vitale infrastructuur, zoals ziekenhuizen en de drinkwatervoorziening.
- 2 Beschermingsniveau neutraal:** adaptieve zones. Hier accepteren we wateroverlast. We kunnen hier wonen, landbouw, natuur en waterberging met elkaar combineren.
- 3 Beschermingsniveau laag:** risicozones waar water alle ruimte krijgt. We zien meanderende rivieren, meestromende nevengeulen en overstromingsvlaktes. De natuur bloeit en er is water-gerelateerde landbouw mogelijk. In deze gebieden adviseren we alleen drijvende woningen te bouwen.

Waterveiligheid draait om meerlaagsveiligheid.

We werken er op verschillende manieren aan om schade door overstromingen te voorkomen door de gebieden zo in te richten dat water zo min mogelijk overlast oplevert. Deze meerlaagsveiligheid bestaat uit:

- Sterke dijken die het water tegenhouden
- Drijvende woningen: innovatieve, klimaatbestendige woongebieden op water die meebewegen met de zeespiegelstijging en risico op overstroming verminderen
- Evacuatie: bewoners kunnen snel en gecontroleerd hun gebouw verlaten via vluchtrampen of speciale evacuatieliften
- Publieke schuilplaatsen

Deze lagen zijn een standaard onderdeel van ons dagelijks leven. Digitale monitoring, real-time waarschuwingen en slimme evacuatiestrategieën werken samen in het waterveiligheidsbeleid.

Onze dijken zijn toekomstbestendig.

Samen met andere overheden zijn we verantwoordelijk voor waterveiligheid, natuur en stedelijke ontwikkeling. We ontwikkelen onze technologie door data te delen waardoor we hoogwatergolven op ons af zien komen.

We werken samen met andere landen aan waterveiligheid.

In deze samenwerking delen we kennis, informatie en uitvoeringskracht met andere landen. We hebben continu inzicht in de werkelijke toestand van onze dijken. Hierdoor kunnen we deze doelmatig en efficiënt beheren. Ook met een internationaal hoogwaterbeschermingsprogramma werken we aan waterveiligheid. Daarin bekijken we het Europees

riviersysteem als geheel. En bepalen we op Europees niveau welke voorzieningen het meest doelmatig zijn om waterveiligheid te borgen.

In 2100 ...

... leven we in een veilige delta waarin we goed wonen en werken.

Inwoners accepteren dat er incidentele overstromingen zijn en weten hoe ze hiermee om moeten gaan. We passen ons leven en onze woonomgeving hierop aan. De focus ligt niet meer op het versterken van dijken, maar op meerlaagsveiligheid.

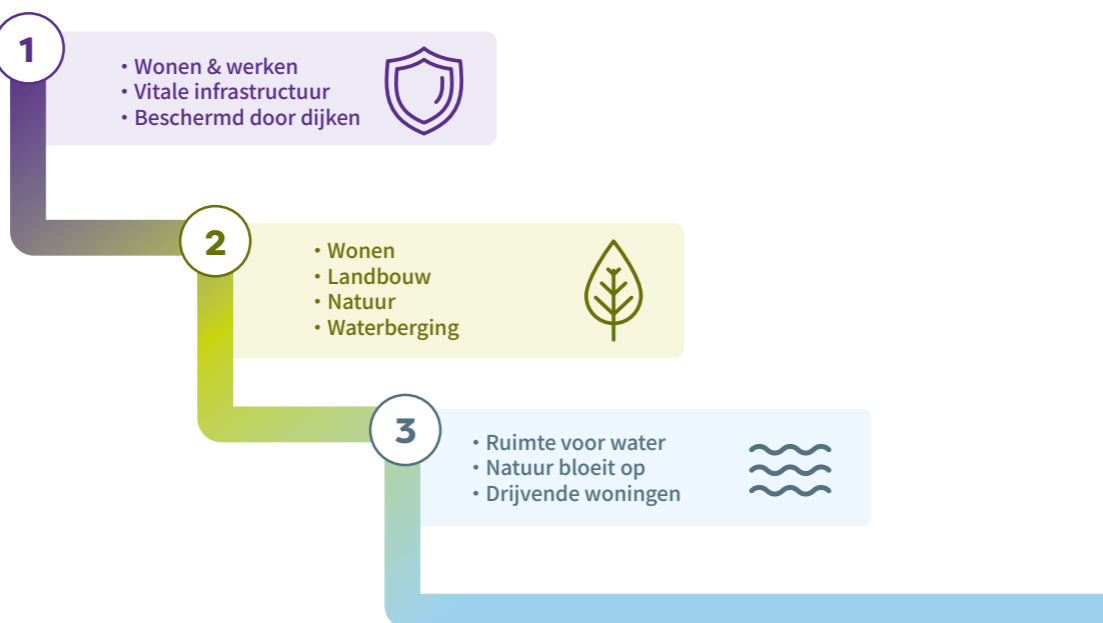
... hebben rivieren blijvend meer ruimte.

De rivieren zijn breder en opgenomen in adaptieve landschappen. Hierdoor kunnen we hoogwaterpieken veel natuurlijker opvangen. We hebben de ruimtelijke inrichtingen zo aangepast dat waterveiligheid, 'waterbouw' en natuurontwikkeling samengaan.

... werken we met 3 beschermingsniveaus voor waterveiligheid.

Met de 3 beschermingsniveaus zorgen we voor waterveiligheid. Deze beschermingsniveaus sluiten aan op de kenmerken en de manier waarop we het landschap gebruiken. Zo zijn er zones waar waterveiligheid voorop staat, zoals in de steden en vitale infrastructuur. Daarnaast zijn er zones waar we accepteren dat het soms overstroomt, maar waar we goed kunnen wonen en werken. En tot slot zijn er zones waar het water een grote rol speelt, doordat het alle ruimte krijgt.

Drie beschermingsniveaus

AMBITIE 2

We hebben een leefomgeving en watersysteem die samen veerkrachtig zijn tegen droogte en wateroverlast.

In deze ambitie zijn de volgende trends belangrijk: nieuwe watervragers, grondstoffenschaarste, voedselzekerheid, true value pricing, water hergebruiken, zuiniger grondwatergebruik, opbrengstverlies door klimaatschade, waterconflicten nemen toe, extremen nemen toe, rivierdynamiek staat onder druk, verzilting, rivierbodempligging verandert.

In 2100 is het rivierengebied ...

... een van de meest adaptieve rivierdelta's ter wereld.

Het is een plek waar water de ruimte heeft. En waar wij vertrouwen op het bodem- en watersysteem en meebewegen met de veranderingen in het klimaat. Dat doen we zo:

- We werken met een robuust en dynamisch watersysteem. We ondersteunen dat met slimme technologie.
- We gaan verstandig om met elke druppel die valt en benutten neerslag zo goed mogelijk. Zo zijn we robuuster tijdens langdurige droogte en extreme piekbuien.
- Op sommige plaatsen accepteren we tijdelijk wateroverlast. Of zetten we gerichte overlastmaatregelen in om droogteperioden te verkorten.

De inrichting van ons gebied sluit aan op de regionale draagkracht van de bodem, ondergrond en het (grond)water.

We zijn voorbereid op droogte en extreme neerslag. Van de hoge zandgronden, via de kleigebieden tot aan de klei op veengebieden. De grote rivieren om ons heen zijn daarbij onze levensaders en natuurlijke partner om deze extremen op te vangen.

We zijn hét zoetwatergebied van Nederland waar we water transparant en doelmatig verdelen.

We gebruiken zoetwater op meerdere manieren en hergebruiken het. We vullen het aan via buffers, alternatieve bronnen en technieken. Deze passen bij de veranderende beschikbaarheid en de toegenomen waarde van water. Groenblauwe structuren vormen samen een veerkrachtig netwerk dat:

- Water buffert
- Biodiversiteit versterkt
- Verkoeling biedt
- Duurzame energie mogelijk maakt

Dit zorgt bij elkaar voor een veilige, gezonde, productieve en aantrekkelijke leefomgeving.

We werken aan een robuust en slim stuurbaar watersysteem.

Dit systeem zorgt voor functies die bij het gebied passen. Zo behouden en versterken we wat werkt. We vergroten de veerkracht van het gebied én de gebruiker tegen droogte en extreme neerslag. We sturen het waterpeil, vangen te veel water tijdelijk op en stemmen met het beheer af wat elk gebied nodig heeft. We stemmen de functies af met het water- en bodemsysteem.

We verbeteren de samenwerking met regio's, sectoren, internationale partners en watergebruikers.

We verdelen water efficiënt en hebben aandacht voor wat iedereen nodig heeft. Denk aan inwoners, agrariërs, bedrijven en natuurbeheerders. Dit doen we op stroomgebiedsniveau, maar ook internationaal. Zo belasten we het rivierengebied gelijk. We investeren in bewustwording en gedragsverandering van watergebruikers. Iedereen kent risico's van wateroverlast, weet dat voldoende zoetwater niet vanzelfsprekend is en heeft zich daarop voorbereid en aangepast.

We monitoren het watersysteem.

Zo zien we sneller wat het systeem nodig heeft en kunnen we water beter sturen. Ook maken we voor de watergebruikers ontwikkelingen op de lange termijn zichtbaar. Op deze manier kunnen we waterbeheer en ruimtelijke inrichting beter afstemmen in met ruimtelijke ordening.

We gebruiken de beschikbare bronnen zo goed mogelijk en voorkomen verspilling.

Denk bij deze bronnen aan hemelwater, rivierwater, grondwater en gezuiverd water. Rollen, taken en

verantwoordelijkheden kunnen we beter uitleggen en voorspellen. Zo weten watergebruikers en overheden op tijd waar zij aan toe zijn en kunnen ze hun watergebruik hierop afstemmen. Regio's handelen vanuit dezelfde inzichten, principes en verantwoordelijkheden. Het watersysteem stuurt zichzelf via eenvoudige inrichting. Dat vergroot de weerbaarheid van ons watersysteem tegen falen of sabotage van onze technologische systemen.

We ontwerpen een flexibel, circulair en adaptief gebied.

Zo zorgen we ervoor dat het gebied meebeweegt met veranderingen in weersextremen en maatschappelijke eisen en wensen. We erkennen dat we het watersysteem niet helemaal kunnen maken zoals we dat willen. En dat we niet overal alle wateroverlast of -tekortsituaties kunnen voorkomen. Daarom zien we variatie in waterstanden als een normaal onderdeel van leven in onze delta.

We creëren meer ruimte voor water.

We stemmen het peilbeheer en de toekomstbestendige functies met elkaar af. Infrastructuur en kunstwerken maken we zo, dat we ze kunnen aanpassen, uitbreiden, verplaatsen en hergebruiken. Zoetwater zetten we alleen in waar het duurzaam rendeert voor het gebied. De toekomstbestendige functies kunnen tegen wateroverlast. En ze zijn (meer) zelfvoorzienend door alternatieve bronnen, buffering en infiltratie. We passen het landgebruik en de werkwijze aan en versterken de toekomstbestendige identiteit van de gebieden.

In 2100 ...

... zijn water en bodem leidend in keuzes.

Van planvorming tot vergunningsverlening tot in onze peilbesluiten. Zodat de functies, het waterpeil en de inrichting passen bij wat het watersysteem en de bodem aankunnen.

... geven gebiedsgerichte waterbalansen ons inzicht in water.

Deze balansen laten zien hoeveel water er in een gebied beschikbaar is, waar het vandaan komt en waar het naartoe gaat. We kennen van elk gebied het aanbod, de vraag en de grenzen. Hier sturen we bij wateroverlast en -tekort consequent op aan. En we kunnen slimme keuzes maken voor de lange termijn.

... passen we ons watersysteem aan en accepteren we dat risico's blijven bestaan.

Zo proberen we wateroverlast en -tekortsituaties te voorkomen. Helaas kan dat niet altijd. Inwoners, agrariërs, bedrijven en natuurbeheerders accepteren dat er risico's overblijven waarop functies zichzelf moeten aanpassen. Dat betekent bijvoorbeeld dat we adviseren anders te bouwen, andere gewassen te telen en natuur ruimte te geven. Zo kunnen we schade bij wateroverlast en -tekortsituaties toch beperken.

... zetten we zoetwater vooral in voor toepassingen met de grootste maatschappelijke waarde.

Zoals drinkwater. Andere toepassingen, zoals industrie of recreatie passen zich aan door water te besparen, alternatieve bronnen te gebruiken of water te hergebruiken.

... kunnen inwoners, agrariërs, bedrijven en natuurbeheerders grotendeels zelf in hun water voorzien.

We zorgen ervoor dat zij water zoveel mogelijk vasthouden, opslaan en het slimmer en vaker opnieuw gebruiken. Zo gebruiken we elke druppel!

... is de waterschapsinfrastructuur (stuwen, gemalen) zo ingericht dat deze kan meebewegen met veranderende omstandigheden.

We kunnen onderdelen verplaatsen, opnieuw gebruiken, of uitbreiden als dat nodig is.

AMBITIE 3

We hebben een ecologisch gezond watersysteem.

In deze ambitie zijn de volgende trends belangrijk: goede waterkwaliteit bereiken, meer stoffen zuiveren, meer zeer zorgwekkende stoffen, circulair werken neemt toe, duurzaam werken neemt toe, innovatieve manieren voor zuiveren, toename exoten, kringlopen sluiten, zuiveren tot drinkwater, klimaatneutraliteit, slimme sensoren in de zuivering, van end-of-pipe naar bronaanpak.

In 2100 is het rivierengebied ...

... een gebied met een ecologisch gezond watersysteem.

Het is een watersysteem dat veerkrachtig, schoon en in balans is. Met ruimte voor inheemse planten, vissen, dieren en insecten. Het kent hoge biodiversiteit, natuurlijke oevers en helder water zonder vervuilende stoffen.

Veerkracht in het watersysteem betekent robuustheid en snel kunnen herstellen.

Het watersysteem kan weerstand bieden tegen verstoringen. En kan zich daarna ook snel herstellen. Bijvoorbeeld na hitte, droogte, zware buien, verzilting en exoten. Voor de inrichting en het beheer van het watersysteem kijken we verder dan de watergebieden zelf. We kijken ook naar de directe omgeving en het landschap eromheen. Ook die bepalen de kwaliteit en veerkracht van het watersysteem.

We versterken de biodiversiteit en verbeteren de waterkwaliteit. Samen met andere overheden houden we het watersysteem schoon. We zetten in op passend ruimtegebruik en minimalisering van de effecten van storingen in het systeem. Is het nodig om de natuur een beetje te helpen? Dan doen we dat. Bijvoorbeeld door de invloed van invasieve exoten te beperken. We blijven ons inzetten om de ecologische en chemische waterkwaliteit te verbeteren tot het niveau van een goede toestand voor de waterlichamen in ons gebied.

Water, natuur en landschap vormen samen de basis voor een gezond watersysteem.

We kijken ook naar de oevers en het land dat eromheen ligt. Zo bepalen we ecologische winst in het watersysteem. We zijn ons bewust van de verbinding tussen natuur, water en landschap. En dat het water uit andere rivieren ook de waterkwaliteit in ons

gebied bepaalt. Omgekeerd beïnvloedt het water uit polders en door het rioolzuiveringswater uit rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) de waterkwaliteit van de Rijn en Maas.

Er zitten geen vervuilende stoffen in het watersysteem in het rivierengebied.

Bijvoorbeeld zorgwekkende stoffen, zoals poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS). Vervuilende stoffen kunnen op verschillende manieren in het watersysteem komen. Daarom werken we op allerlei manieren aan het tegengaan van verontreiniging. Hierbij staan ketensamenwerking met gemeenten en omgevingsdiensten en bronaanpak voorop. Wat niet in het water komt, hoeven we er ook niet uit te halen. We bespreken internationaal wat we doen en delen onze monitoringsdata met ketenpartners. Overheden, inwoners en bedrijven zijn zich bewust van hun eigen verantwoordelijkheid voor een ecologisch gezond watersysteem. En zorgen ervoor dat er geen vervuilende stoffen in het water komen.

Onze zuiveringsinstallaties produceren schoon water.

Daardoor is het geen probleem voor de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater. Onder andere door de zuivering van het stedelijk afvalwater behouden we een goede gezondheid van de inwoners. Dit rioolzuiveringswater kunnen andere partijen ook hergebruiken. We verwerken reststromen in de waterketen op zo'n manier dat het bijna geen of geen invloed heeft op het milieu.

In 2100 ...

... hebben we een watersysteem dat veerkrachtig, schoon en in balans is.

Het watersysteem kan weerstand bieden tegen verstoringen. En kan zich daarna ook snel herstellen.

... gelden afgestemde waterpeilen als uitgangspunt voor een gezond ecologisch systeem.

Met afgestemde waterpeilen bedoelen we dat waterstanden vaker meebewegen met de seizoenen en weersomstandigheden, zoals hogere waterstanden in natte perioden en lagere waterstanden in droge perioden. We stemmen het grondgebruik en het waterpeil op elkaar af.

... is bodemdaling in het veenweidegebied beperkt.

We zoeken naar een optimum tussen vertraging van bodemdaling, het bedienen van functies en een lagere uitstoot van voedingsstoffenbelasting en co2.

... hebben onze beeksystemen een natuurlijke inrichting van meandering en beekbodemverhoging.

Extra kunstgrepen, zoals stuwen en drempels, zijn er niet meer nodig om het water tegen te houden.

... zitten er geen vervuilende stoffen meer in het water.

We pakken deze stoffen bij de bron op. Wat er niet in komt, hoeft er niet uit. Ook spreken we andere overheden, inwoners en bedrijven meer aan op hun verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat er geen vervuilende stoffen in het water komen.

AMBITIE 4

We hebben toegevoegde waarde in het multidynamisch rivierengebied.

In deze ambitie zijn de volgende trends belangrijk: sterke relatie ruimtelijke opgaven en wateropgaven, ontwikkeling van steden, bedrijventerreinen, infrastructuur, natuurgebieden en veranderingen in de landbouw, ruimtelijke schaarste neemt toe, meer inzetten op functiecombinaties en keuzes in functies.

In 2100 is het rivierengebied ...

... een dynamisch en gezond landschap waar water, wonen en werken elkaar versterken.

Steden, dorpen, natuur en landbouw vormen samen een samenhangend systeem. Samen bewegen ze mee met de kracht en grilligheid van de rivieren. Zo is het voorbeeld van de ontpolderde Noordwaard een manier voor de inrichting van dit multidynamische rivierengebied. Het waterschap

speelde daarin een centrale rol door te beschermen tegen overstromingen, voldoende schoon water vast te houden en te zorgen dat het landschap zich op een natuurlijke manier kan aanpassen aan een veranderend klimaat.

Steden en dorpen worden waterrobuust gebouwd.

Tussen bebouwing en open landschap liggen brede blauwgroene zones. Die zorgen voor verkoeling, gezonde leefruimte en natuurlijke waterafvoer.

Steeds meer jonge gezinnen komen naar het aantrekkelijke rivierengebied voor ruimte, veiligheid en een gezonde leefomgeving.

De landbouw en glastuinbouw in het rivierengebied is hoogwaardig en duurzaam ingericht.

En staat volledig in balans met bodem en water. Het rivierengebied is belangrijk voor de Nederlandse voedselproductie en de voedselzekerheid. Het kostbare zoetwater zorgt ervoor dat groente en fruit groeien en is daarmee erg waardevol voor een gezond leven. Agrariërs zijn ook landschapsbeheerders. Ze gebruiken teelten die beter tegen wisselende waterbeschikbaarheid kunnen. Daar zijn ze op voorbereid met lokale buffers en real-time data over bodemvocht en waterkwaliteit.

We houden zoetwater efficiënt vast.

We herstellen de zoet-zoutovergangen tussen rivieren en Noordzee. Door zeespiegelstijging komt zeewater nu verder landinwaarts. Verzilting neemt toe, waardoor andere teelten ontstaan met een nieuw, veerkrachtig economisch model. Langs de rivieren zorgt een netwerk van waterbuffers voor drinkwatervoorziening. We gebruiken grondwater zuinig en alleen voor specifieke, zwaarwegende doelen. De hogere zandgronden, zoals de stuwwal in Nijmegen, werken als een spons voor het vasthouden en vertraagd leveren van water. Natte natuur bloeit op door voldoende water van goede kwaliteit.

We organiseren de mobiliteit slim.

De logistieke transportroutes door het gebied blijven een belangrijke levensader voor de economie. We adviseren de aanleg van deze routes op zo'n manier dat de logistieke sector flexibel kan reageren op wisselende waterstanden en nieuwe

vormen van vervoer. Voertuigen communiceren met elkaar. Vervoer schakelt naadloos tussen verschillende vormen van verkeer en infrastructuur beweegt mee met drukte en weersomstandigheden. We gebruiken het gebied intensiever. Toch blijft het gebied bereikbaar voor inwoners en bedrijven door slimme ruimtelijke keuzes en goede samenwerking tussen overheden en belangengroeperingen.

We blijven een verbindende kracht die staat voor veiligheid, kwaliteit van leven en duurzame groei. Hier zorgen we voor door innovaties, nauwkeurige monitoring en gebiedsgerichte samenwerking. We adviseren duidelijke ruimtelijke keuzes. We gebruiken ruimte op meerdere manieren. En we grijpen in als functies niet meer passen. Zo blijft het rivierengebied aantrekkelijk, veilig en toekomstbestendig.

In 2100 ...

... kennen we het rivierengebied tot in detail.

We kennen de opgaven, de kansen én de risico's. Daardoor sluit onze visie en expertise naadloos aan bij grote ruimtelijke en economische ontwikkelingen. En nemen we het voortouw als dat nodig is. Soms vanuit inhoud, soms vanuit verbinding.

... vormen waterveiligheid, natuur, recreatie, cultuurhistorie en landbouw een blauwgroen landschap.

Dat aantrekkelijk en dynamisch is voor inwoners, agrariërs, ondernemers, partners.

... geven we inwoners en bedrijven duidelijkheid over risico's, mogelijkheden en ontwikkelingen.

Dat doen we met heldere langetermijnvisies en transparante besluitvorming. We informeren inwoners beter. Daardoor kunnen ze betere besluiten nemen over waar en hoe ze willen wonen en werken.

Waterschap Rivierenland

AMBITIE 5

We benutten technologie en innovatie om de werkzaamheden van het waterschap slimmer uit te voeren.

In deze ambitie zijn de volgende trends belangrijk: AI-gebruik en big data neemt toe, bewustzijn van data vergroten, standaardisering, autonomie databeveiliging wordt belangrijker, digital twins en beslissingsondersteunende systemen gebruiken, meer automatisering, meer satellietdata, groter belang transparantie, aandacht voor ethiek, meer voorspellende technologie, gebruik real-time data, gebruik quantumtechnologie, innoveren en experimenteren, meer natuurlijke materialen, high-tech oplossingen zoeken in low-tech, sociale innovatie toepassen, lokale collectieve initiatieven, energievraag van AI neemt toe..

In 2100 is het rivierengebied ...

... een innovatief, datagedreven en veerkrachtig waterschap.

We gebruiken data, technologie en innovatie verantwoord voor onze opgaven: werken aan waterveiligheid, waterbeschikbaarheid en waterkwaliteit. We zijn uitgegroeid tot een modern waterschap. We accepteren innovaties, experimenteren met nieuwe technologieën, sociale innovaties en samenwerkingsvormen. En we nemen beslissingen die volledig herleidbaar zijn en die we baseren op feiten. We betrekken onze inwoners bij de keuzes die we maken. Dat doen we met datagedreven participatie. Inwoners leveren data aan ons die wij gebruiken. Zo ondersteunen zij onze keuzes en kunnen wij die keuzes onderbouwen.

We gebruiken slimme monitoring.

Hierdoor voorspellen en sturen we onderhoud, toezicht, vergunningsverlening en waterstromen aan. En zorgen we ervoor dat dit bij elkaar past. We zetten in op datagedreven assetmanagement. Zo werken we aan voorspellend onderhoud. We vinden zwakke plekken, voordat het knelpunten worden.

We hebben altijd en overal toegang over juiste en toegankelijke data.

We gebruiken data voor ons beleid en aansturing van werkzaamheden voor de uitvoering van onze opgaven. Daarnaast is data de basis van onze besluitvorming. En zorgt ervoor dat die betrouwbaar is en dat we weten waar het vandaan komt. We bereiden beslissingen voor in digital twins. Dit zijn modelweergaven van het systeem, waarin we kunnen simuleren wat de effecten zijn van bijvoorbeeld beleid. Zo kunnen we effecten van beleid simuleren

en onderbouwen. Met de digital twins bereiden we de keuzes voor.

We zijn een gelijkwaardige ketenpartner die past bij de ketenverantwoordelijkheid.

Die verantwoordelijkheid gaat verder dan onze eigen organisatie. We werken samen met partners en leveranciers die duurzaamheid, ethiek en dataveiligheid aantoonbaar borgen. We beoordelen technologie en innovaties altijd op hun bijdrage aan publieke waarde.

Onze data-infrastructuur is open waar dat kan en beschermen we waar dat moet.

Zo is onze data toegankelijk, betrouwbaar en goed beheerd. En houden we vast aan onze randvoorwaarden van integriteit en kwaliteit. Onze kritieke informatie beschermen we koste wat kost. Minder gevoelige gegevens zijn open, maar we borgen de kwaliteit nog steeds. Zo kunnen samenleving, wetenschap en partners ermee werken. Door uniforme datastandaarden en kwaliteitslabels kunnen we feiten snel beoordelen en makkelijker discussiëren over betrouwbaarheid.

We verzamelen ook data via inwoners.

Zij leveren waardevolle informatie via thuismetingen en sensoren. Daarnaast zien we inwoners zich steeds meer verenigen met en bewust worden van hun omgeving. Wij ondersteunen deze collectieve initiatieven en sturen waar nodig met prikkels, zoals bonus malus systemen, voor duurzaam watergebruik. Bijvoorbeeld een meter die meet hoeveel water je loost na hergebruik en dit omzet in een rekening. Ook kunnen we inwoners met hologrammen en Virtual Reality (VR) betrekken bij onze projecten. Zo zien zij de toekomstige dijk al liggen.

We zorgen ervoor dat we weerbaar blijven.

Waterschappen hebben verschillende toepassingen die we kunnen uitwisselen. We werken intensief samen met andere overheden in een modulair georganiseerd, gesegmenteerd, digitaal stelsel. Zo kunnen we elkaars uitval opvangen. Regionale en lokale back ups versterken onze digitale autonomie. En zorgen ervoor dat het waterbeheer ook bij extreme omstandigheden doorgaat.

Onze digitale infrastructuur richten we duurzaam in.

De energie die vrijkomt uit digitale systemen winnen we terug waar dat kan. En gebruiken we opnieuw. Hierdoor laten we met onze informatievoorziening een kleine klimaat- en milieuoetafdruk achter.

We combineren high-tech- en low-tech oplossingen.

Zo zorgen we voor oplossingen die niet alleen slim, maar ook weerbaar, toekomstbestendig en veerkrachtig zijn. We kijken breder dan alleen high-tech oplossingen. Innovatie betekent voor ons niet automatisch méér technologie, maar de meest passende oplossing. Soms is dat geavanceerde digitale ondersteuning. Soms is het juist een slimme low-tech toepassing die eenvoud, robuustheid en duurzaamheid combineert. We kunnen bijvoorbeeld een gemaal digitaal aansturen met real-time data. Terwijl we in andere situaties juist kiezen voor een energiearme oplossing. Zoals zwaartekracht, slimme stuwen zonder complexe elektronica of door natuurlijke waterbuffers in het landschap te herstellen.

In 2100 ...

... kunnen we veel beter zien welke zwakke plekken eraan komen.

En spelen we daar direct op in. Bijvoorbeeld door proactief onderhoud. We onderhouden dijken, duikers, sluizen en kunstwerken preventief. We monitoren en inspecteren ze met voorspellende analyses en sensoren, waardoor we calamiteiten bijna helemaal kunnen voorkomen.

... werken we met digital twins van het volledige systeem.

En van polders, dijkkringen, zuiveringen en gemalen. Daarin simuleren we eerst beleidsvoornemens, maatregelen en extreme scenario's, voordat we ze in de praktijk toepassen. Zo kunnen we de effecten van toekomstig beleid laten zien, voordat we er een besluit over nemen.

... is ons werk transparanter, veiliger en stabiel.

Want we werken met één samenhangende, veilige en betrouwbare databasis. Belangrijke informatie beschermen we extra goed tegen digitale aanvallen, bijvoorbeeld met nieuwe vormen van versleuteling. Andere data kan juist openbaar zijn. We hebben back ups op meerdere plekken, zodat we blijven draaien, zelfs als er iets uitvalt. Zo wordt ons werk transparanter, veiliger en stabiel.

AMBITIE 6

We zijn wendbaar in een veranderende weerbare samenleving.

In deze ambitie zijn de volgende trends belangrijk: samenwerking met partners, zichtbare waterautoriteit, geopolitieke spanningen, weerbare inwoners, bewustwording maatschappelijk draagvlak, polarisatie, democratische rechtsstaat, omgeving dichtbij, vertrouwen in de politiek, demografische ontwikkelingen.

In 2100 is het rivierengebied ...

... een regio waar waterbewustzijn net zo vanzelfsprekend is als taal en cultuur.

De samenleving ziet zichzelf als deel van het waterverhaal. En dus niet als toeschouwer. Inwoners groeien op met het besef dat hun keuzes onderdeel zijn van een groter watersysteem dat generaties verbindt. Gemeenschappen voelen zich ook verantwoordelijk voor het water in het rivierengebied. Kinderen leren al vroeg hoe zij zelf bijdragen aan de veiligheid en leefbaarheid van het rivierengebied. En volwassenen doen actief mee met besluitvorming.

We leven in een open en betrokken samenleving.

In die maatschappij heeft iedereen toegang tot real-time inzichten in het watersysteem. We zorgen ervoor dat data niet alleen zichtbaar, maar ook begrijpelijk is voor elke inwoner. Via interactieve omgevingsplatformen en lokale 'waterfora' denken inwoners continu mee over ontwikkelingen in hun buurt.

Het waterschap vervult een nieuwe rol.

We zijn geen traditionele overheid die plannen maakt en uitvoert, maar een gids in een complex watersysteem. We zijn een netwerkregisseur die relaties bouwt en onderhoudt. Die spanningen bespreekbaar maakt. En die ervoor zorgt dat alle stemmen gehoord worden. Ook de stemmen van toekomstige generaties. We begeleiden het gesprek over keuzes op de lange termijn. Keuzes die ook belangrijk zijn voor de volgende generaties. En we helpen inwoners, bedrijven en partners om die keuzes samen te dragen.

Participatie is geen proces meer, maar een cultuur.

Zo beheren lokale watercoöperaties gebieden samen met ons. Inwoners nemen zelf maatregelen in hun tuin. Bedrijven delen kennis en middelen met elkaar om regionale oplossingen te versterken. En

maatschappelijke organisaties zorgen voor verbinding tussen groepen, zoals inwoners, en belangen. Zo ontstaat besluitvorming die stevig is verankerd in de omgeving en aansluit bij wat inwoners, ondernemers en partners belangrijk vinden.

We werken intensief samen met andere delta's en rivierregio's wereldwijd.

Dit doen we vanuit het toekomstbesef dat we delen: water kent geen grenzen. We vormen een internationaal netwerk van "watersteden" en "watersamenlevingen", delen onze kennis, ervaringen en methoden. Zo groeit het rivierengebied uit tot een mondiale voorbeeldregio voor inclusieve en gezamenlijke regie op water.

In 2100 ...

... is waterbewustzijn een onderdeel van de identiteit van inwoners.

En van hun dagelijks leven. Inwoners voelen zich ook verantwoordelijk voor het watersysteem en de keuzes die generaties overstijgen. Inwoners weten zelf wat zij kunnen doen bij hoog water. De maatschappelijke weerbaarheid tegen overstromingen is groter. Inwoners hebben nu zelf de kennis, hulpmiddelen en digitale systemen om bij hoogwater op tijd in actie te komen. Door publieke schuilplaatsen, real time waarschuwingen en routineoefeningen zorgen we ervoor dat inwoners waterbewust zijn in het dagelijks leven.

... is het rivierengebied onderdeel van een wereldwijd netwerk van delta's en rivierregio's.

Deze werken allemaal met elkaar samen, delen kennis met elkaar en leren samen hoe je een complexe waterwereld bestuurt.

6 En nu verder!

Met deze watervisie geven we richting aan het waterschap en onze ambities voor de lange termijn.

En met onze principes geven we aan hoe we deze ambities willen bereiken. Zij zorgen samen voor houvast bij het maken van keuzes en afwegen van belangen. Dat is vooral van belang als de opgaven in de ruimtelijke omgeving met elkaar concurreren. Op zo'n moment zoeken we de juiste balans tussen rolvastheid en flexibiliteit. Flexibiliteit is ook nodig om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen. Het stopt niet bij deze watervisie. We vertalen de ambities door op waterontwikkelkaarten en we werken de ambities uit tot concrete doelen in het waterbeheerprogramma. Daarover lees je hieronder meer.

Op waterontwikkelkaarten laten we deze watervisie in de praktijk zien.

Dat doen we met een visuele en inhoudelijke vertaling. Ze geven een beeld van de mogelijke ruimtelijke ontwikkelrichtingen richting 2100. Daarnaast kun je ze gebruiken als gespreksstarter of om inspiratie op te doen.

De kaarten bestaan uit 3 lagen:

1. Een basiskaart met feitelijke informatie over het water- en bodemsysteem
2. Een opgavenkaart gebaseerd op onze basiskaart, met functiegeschiktheidskaarten
3. Een waterontwikkelkaart die richting geeft aan welke ruimtelijke waterkeuzes we in de toekomst voorzien

In het waterbeheerprogramma werken we deze watervisie uit.

In het waterbeheerprogramma 2028 – 2033 beschrijven we de maatschappelijke effecten die we willen bereiken. En de doelen die we onszelf daarvoor als organisatie stellen. Iedere 6 jaar schrijven we een nieuw waterbeheerprogramma. Zo werken we in stappen aan de opgaven richting 2100. De doelen uit het waterbeheerprogramma bereiken we door regulier beheer en onderhoud en met nieuwe projecten. We werken op een duurzame manier en geven aandacht aan innovatieve oplossingen. En altijd met hetzelfde maatschappelijke doel: een aantrekkelijk en toekomstbestendig rivierengebied. Dit doel kunnen we niet alleen bereiken. Ga jij de uitdaging met ons aan?

7

Bronvermelding

- A&O Fonds (2025). *Toekomst van werk*.
- CRA (2022). *Toekomstverkenning NL2100*.
- Deltaprogramma (2024). *Nationaal Deltaprogramma: koers voor een klimaatbestendig Nederland*.
- Deltaprogramma (2024). *Thema Waterveiligheid*.
- Deltaprogramma (2024). *Deltascenario's*.
- Deltaprogramma (2021). *Kennisprogramma Zeespiegelstijging*.
- KNMI (2023). *Klimaatscenario's 2023*.
- Lybrae (2025). *8 trends in de fysieke leefomgeving*.
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2025). *Ruimte voor de Rivier 2.0 en Deltaprogramma 2026*.
- Nederlandse Overheid (2024). *Visie op generatieve AI*.
- RIVM (2025). *Drinkwatervoorziening van de toekomst*.
- TNO (z.j.). *Visie op verantwoorde AI die werkt*.
- Van Hattum, T. (2022). *Only Planet: klimaatgids voor de 21e eeuw*.
- VNG (2025). *Inspiratie en voorbeelden voor Water en Bodem Sturend in de ruimtelijke ordening*.
- Wageningen University & Research (2019). *Toekomst van Nederland in 2120*.
- WLO (2025). *Toekomstverkenning 2060*.
- WRR (2021). *Opgave AI: de nieuwe systeemtechnologie*.
- Overig: *voorbeelden visie andere waterschappen*.

(0344) 649 090
info@wsrl.nl
waterschaprivierenland.nl